

V Bruseli 16. 3. 2023
COM(2023) 162 final

**OZNÁMENIE KOMISIE EURÓPSKEMU PARLAMENTU, RADE, EURÓPSKEMU
HOSPODÁRSKEMU A SOCIÁLNEMU VÝBORU A VÝBORU REGIÓNOV**

30 rokov jednotného trhu

1. ÚVOD

Jednotný trh oslavuje tento rok svoje 30. výročie. Jednotný trh patrí k najväčším úspechom EÚ. Od jeho vytvorenia v roku 1993 občania a podniky využívajú výhody vyplývajúce z voľného pohybu osôb, služieb, tovaru a kapitálu v rozsahu, ktorý prekonáva aj najvizionárskejšie očakávania spred tridsiatich rokov.

Jednotný trh, ktorý bol pôvodne vytvorený ako priestor voľného obchodu bez colných alebo necolných prekážok medzi jeho členmi, nadobudol oveľa väčší rozmer. Úspešne sa stal najväčším integrovaným jednotným trhom na svete¹, pričom je naďalej jedným z trhov najviac orientovaných na zahraničie. Jednotný trh je však oveľa viac než právny rámec či obyčajný trh; je priestorom slobody, pokroku, príležitostí, rastu, spoločnej prosperity a odolnosti, ako aj prostriedkom geopolitického plánovania.

Okrem ohliadnutia sa za mnohými úspechmi, ktoré v každodennom živote už považujeme za samozrejmosť, je dôležité uvedomiť si, že jednotný trh je cenným živým majetkom, ktorý musíme neustále chrániť a zlepšovať.

Jednotný trh sa musí naďalej prispôbovať novým výzvam², čo uznal okrem iného aj Európsky parlament vo svojom uznesení k 30. výročiu jednotného trhu³. Treba vyvinúť spoločné úsilie, aby sa naďalej udržiaval, prehlboval, využíval sa jeho plný potenciál, zachovali sa rovnaké podmienky na vnútornej aj svetovej úrovni a zabezpečilo sa, že bude posilňovať blahobyt EÚ prostredníctvom dlhodobej konkurencieschopnosti a produktivity, ako to požaduje Európska rada⁴. Jednotný trh je spoločný priestor, ktorý vďaka svojmu predvídateľnému a jednoduchému regulačnému rámcu priťahuje investície v rámci EÚ aj z krajín mimo nej.

Treba vyvinúť spoločné úsilie, aby sa presadzovali existujúce pravidlá, odstraňovali sa prekážky a skúmali sa oblasti ďalšej integrácie jednotného trhu. Potenciálne prínosy sú veľmi významné: odhaduje sa, že len samotné odstránenie prekážok jednotného trhu s tovarom a službami na úrovni členských štátov by mohlo do konca roku 2029 do hospodárstva priniesť 713 miliárd EUR⁵.

¹ Merané paritou kúpnej sily, Svetový hospodársky výhľad MMF.

² Vrátane demografických výziev.

³ Uznesenie Európskeho parlamentu z 18. januára 2023 k 30. výročiu jednotného trhu: oslava úspechov a pohľad na budúci vývoj, P9_TA(2023)0007.

⁴ Závery Európskej rady z 9. februára 2023.

⁵ Prehľad nákladov spôsobených nečinnosťou na európskej úrovni, 2019 – 2024, štúdia Výskumnej služby Európskeho parlamentu, 2019.

2. JEDNOTNÝ TRH V CENTRE EURÓPSKEHO PROJEKTU UŽ 30 ROKOV

2.1. Zlepšovanie životov občanov a podnikov, podpora zelenej a digitálnej transformácie

Vďaka voľnému pohybu osôb, tovaru, služieb a kapitálu majú Európania prístup k maximálne širokému sortimentu výrobkov, služieb, zážitkov, myšlienok, kultúr a jazykov. Každý deň z toho profituje viac ako 440 miliónov občanov na celom kontinente. Jednotný trh je predovšetkým prostriedkom na zvýšenie blahobytu ľudí.

Zákaz príplatkov za **roaming** nám umožňuje zostať v kontakte s rodinou a priateľmi, keď cestujeme po Európe. **Spotrebné výrobky a potraviny**, ktoré sú v obehú na jednotnom trhu, či už zakúpené online alebo offline, sa stali bezpečnejšími, zatiaľ čo nebezpečné výrobky sa z trhu sťahujú. **Univerzálna nabíjačka** pre elektronické zariadenia zníži množstvo odpadu z elektrických a elektronických zariadení a nepraktickosť pre spotrebiteľov a prinesie spotrebiteľom úspory vo výške 250 miliónov EUR ročne. Jednotný európsky dopravný priestor umožňuje cenovo dostupné cestovanie a prepravu tovaru v rámci EÚ. **Silné práva cestujúcich** znamenajú, že v prípade narušenia našich cestovných plánov dostaneme náhradu. Podniky a občania môžu vykonávať cezhraničné platby rovnako jednoducho ako domáce platby. Spotrebiteľia žiadajúci o **úver** sa môžu spoľahnúť na lepšiu ochranu.

Vďaka jednotnému trhu je takisto jednoduchšie žiť, študovať, pracovať a odísť do dôchodku v inom členskom štáte. Program **Erasmus** poskytol takmer 13 miliónom mladých ľudí príležitosť študovať a pracovať v zahraničí. Jednotný trh rozšíril obzory a príležitosti európskych odborníkov, ktorým sa ľahšie uznáva **odborná kvalifikácia**. Vďaka koordinácii pravidiel **sociálneho zabezpečenia** môžu milióny Európanov žijúcich v zahraničí naďalej využívať svoje práva na dôchodok a zdravotnú starostlivosť. Pravidlá týkajúce sa bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci zase zabezpečujú spravodlivú hospodársku súťaž a vysoké štandardy pre všetkých bez ohľadu na to, kde pracujú⁶.

Jednotný trh je veľkou hybnou silou na urýchlenie **zelenej transformácie** v súlade s Európskou zelenou dohodou. Normy pre výrobky stanovené jednotne na úrovni EÚ zabezpečujú dodržiavanie predpisov týkajúcich sa životného prostredia a bezpečnosti, ako aj požiadaviek na energetickú účinnosť. Trhový prístup systému obchodovania s emisnými kvótami skleníkových plynov v Európskej únii (ETS) znižuje emisie nákladovo efektívnym spôsobom, pričom príjmy, ktoré vytvára, môžu podporiť prechod na čistejšiu výrobu a stimulovať inovácie.

Integrovaný **trh EÚ s energiou** je nákladovo najefektívnejší spôsob, ako občanom EÚ zabezpečiť udržateľnú, bezpečnú a cenovo dostupnú dodávku energie. Veľké úsilie o ďalšiu integráciu trhov s elektrickou energiou v Európe prinieslo za posledných desať rokov

⁶ Táto celostná úloha jednotného trhu sa uznáva v uznesení EP (pozri bod 9).

spotrebiteľom značné výhody, ktoré sa odhadujú približne na 34 miliárd EUR ročne, a to tým, že sa umožnil cezhraničný obchod medzi členskými štátmi a zlepšila sa bezpečnosť dodávok v rámci väčšej zemepisnej oblasti⁷. V súvislosti s častými prerušeniami dodávok jednotný trh prispel k zabezpečeniu toho, aby energia, najmä plyn, prúdila tam, kde je najviac potrebná. Zásadný význam pre zaistenie odolnosti energetického systému EÚ majú regionálna spolupráca a solidarita. Nariadenie o TEN-E výrazne prispelo k tejto spoľahlivej bezpečnosti dodávok prepojením energetických systémov členských štátov prostredníctvom projektov spoločného záujmu. Nedávna energetická kríza zároveň poukázala na viaceré nedostatky, na ktoré EÚ musí reagovať.

V nasledujúcich rokoch sa jednotný trh musí vyvíjať tak, aby naplnil očakávania občanov týkajúce sa **digitálnej transformácie** sústredenej na človeka, ako aj trhov, na ktorých sú udržateľné rozhodnutia cenovo dostupné a atraktívne. **Aktom o digitálnych službách** sa zaisťuje, aby online podniky mohli podnikáť v celej Európe na základe jedného súboru priamo uplatniteľných pravidiel a aby občania mohli bezpečne využívať online platformy a služby elektronického obchodu bez ohľadu na to, kde v EÚ sa nachádzajú, a aby boli chránení pred nezákonným obsahom, dezinformáciami a kybernetickým šikanovaním. **Aktom o digitálnych trhoch** sa zabezpečia spravodlivé a súťažeschopné trhy digitálneho sektora, aby platformy na jednotnom trhu nemohli zneužívať svoju pozíciu strážcov prístupu. Harmonizované pravidlá v oblastiach, ako sú audiovizuálne médiá a autorské práva, podporujú kultúrnu rozmanitosť a pluralitu médií v digitálnom kontexte. Prostredníctvom aktu o správe údajov, ktorý už bol prijatý, a aktu o údajoch, ktorý je v pokročilej fáze rokovania, EÚ buduje skutočný **jednotný trh s údajmi**, ktorý prináša príležitosti pre všetky hospodárske subjekty a robí z Európy svetového lídra v oblasti dátovo agilného hospodárstva. Napokon vytvárame jednotný trh v oblasti **kybernetickej bezpečnosti**, ktorý zahŕňa požiadavky týkajúce sa kybernetickej bezpečnosti každého pripojiteľného výrobku, softvéru alebo hardvéru.

EÚ vyvíja digitálne nástroje na zabezpečenie hladšieho fungovania jednotného trhu. Počas pandémie Komisia rýchlo vyvinula **digitálny COVID preukaz EÚ**, aby uľahčila voľný pohyb, a to tak, že umožnila občanom a obyvateľom EÚ jednoducho predložiť digitálny dôkaz o zaočkovaní proti ochoreniu COVID-19, negatívnom výsledku testu alebo prekonaní tohto ochorenia.

Digitálne nástroje **znižujú administratívne zaťaženie a zabezpečujú transparentnosť** pre občanov a podniky. Keď sa chcú dozvedieť viac o svojich právach a možnostiach, môžu sa obrátiť na portál **Vaša Európa**, jednotné kontaktné miesto, na ktorom získajú informácie. Záujemcovia o poradenstvo v súvislosti s problémami týkajúcimi sa jednotného trhu môžu využiť službu **Vaša Európa – Poradenstvo** a sieť **SOLVIT**, ktoré pomáhajú podnikom alebo jednotlivcom dotknutým porušením právnych predpisov EÚ riešiť spory a dosiahnuť ich mimosúdne urovnanie, čo im umožňuje prekonať prekážky. S cieľom zlepšiť podnikateľské prostredie sa úsilie v rámci siete SOLVIT bude zameriavať na pomoc malým a stredným podnikom, aby čo najlepšie využívali možnosti jednotného trhu. **Informačný systém o vnútornom trhu (IMI)**⁸, ktorý prepája tisíce verejných správ, uľahčuje

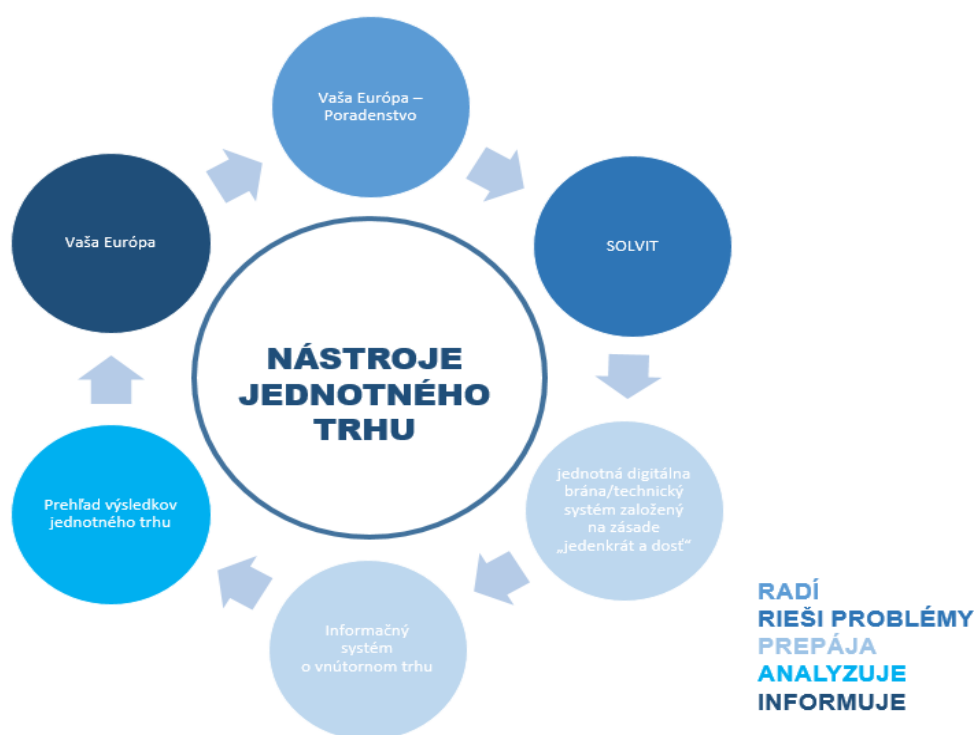
⁷ Agentúra pre spoluprácu regulačných orgánov v oblasti energetiky: <https://www.acer.europa.eu/events-and-engagement/news/press-release-acer-publishes-its-final-assessment-eu-wholesale>.

⁸ Informačný systém o vnútornom trhu: https://ec.europa.eu/internal_market/imi-net/index_sk.htm.

cezhraničnú administratívnu výmenu medzi nimi a rieši problémy. V priebehu rokov neustále rastie a v súčasnosti pokrýva 19 oblastí politiky⁹. Tieto prvky spoločne tvoria skutočný „podporný systém jednotného trhu“ v prospech podnikov i verejných správ.

Technickým systémom založeným na zásade „jedenkrát a dosť“ sa zabezpečí, aby sa dokument, ktorý podnik alebo občan raz predložia orgánu verejnej správy, mohol bezpečne preposlať ďalším orgánom verejnej správy tak, aby tento podnik alebo občan mohol absolvovať ďalšie postupy bez nutnosti jeho opätovného predloženia. Všetky tieto nástroje sú dostupné prostredníctvom **jednotnej digitálnej brány EÚ**. Okrem toho budú mať občania a podniky vďaka **európskej peňaženke digitálnej identity**¹⁰ štandardizované dokumenty, ktoré môžu bezpečne používať na preukázanie svojej totožnosti a kľúčových údajov v celej EÚ, ako napríklad diplomy potvrdzujúce odbornú kvalifikáciu alebo dokumenty týkajúce sa zdravotnej starostlivosti a sociálneho zabezpečenia. Okrem toho je cieľom EÚ v rámci plnenia ambície európskeho digitálneho desaťročia¹¹ poskytovať do roku 2030 všetky kľúčové verejné služby online.

Graf č. 1: Nástroje jednotného trhu

Zdroj: Európska komisia.

⁹ [Prehľad výsledkov jednotného trhu 2022](#), celková výkonnosť IMI.

¹⁰ Viac informácií sa nachádza na tomto odkaze: [Európska digitálna identita \(europa.eu\)](https://europa.eu).

¹¹ Viac informácií sa nachádza v [rozhodnutí, ktorým sa zriaďuje politický program digitálne desaťročie do roku 2030](#).

2.2. Posilnenie hospodárstva

Jednotný trh, ktorý je najväčším integrovaným trhom na svete, prekonáva z makroekonomického hľadiska všetky očakávania. Keďže tvorí 18 % svetového HDP¹², je odrazovým mostíkom pre podniky, ktoré môžu ponúkať svoj tovar a služby viac než 440 miliónom občanov EÚ na celom kontinente. Sídli v ňom 23 miliónov podnikov¹³, ktoré zamestnávajú takmer 128 miliónov ľudí¹⁴. Jednotný trh prináša veľmi **významné hospodárske výhody**, vďaka ktorým je HDP EÚ z dlhodobého hľadiska až o 9 % vyšší, než by bol bez jednotného trhu¹⁵. Táto integrácia bola a stále je **základným zdrojom rastu a tvorby pracovných miest**¹⁶. Zatiaľ čo celková zamestnanosť v EÚ sa v rokoch 2000 – 2014 zvýšila o 5,5 %, počet pracovných miest závislých od cezhraničných služieb¹⁷ sa v tom istom období takmer zdvojnásobil (z 5,6 na 10,9 milióna)¹⁸. Úroveň obchodu s tovarom a službami medzi členskými štátmi sa v porovnaní s veľkosťou hospodárstva EÚ za posledných 30 rokov približne zdvojnásobila. Podľa výskumníkov je hospodárska integrácia v Európe z regulačného hľadiska pokročilejšia než napríklad v Spojených štátoch¹⁹.

¹² HDP v bežných cenách.

¹³ S výnimkou finančného sektora.

¹⁴ *Celebrating 30 years of EU Single Market 1993-2023* (Oslava 30. výročia jednotného trhu EÚ 1993 – 2023), Eurostat: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/edn-20221206-1>.

Tento údaj sa vzťahuje na „nefinančné podnikové hospodárstvo“ (NACE Rev. 2 sekcie B až N a divízia 95 s výnimkou sekcie K), ktoré zahŕňa: priemysel, stavebníctvo, obchod, nefinančné služby.

¹⁵ Dokument na rokovanie 094: *Quantifying the Economic Effects of the Single Market in a Structural Macromodel* (Kvantifikácia hospodárskych účinkov jednotného trhu v štruktúrálnej makromodeli) (europa.eu), Jan in't Veld, 2019.

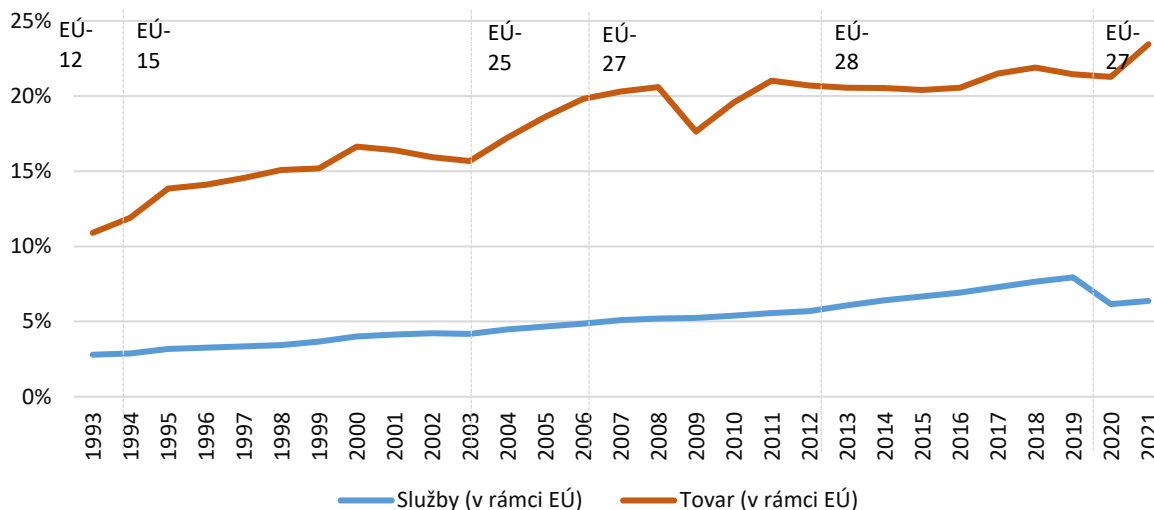
¹⁶ Zdroj: Dánske ministerstvo priemyslu, podnikania a finančných vecí: *The Single Market accounts for 56 million jobs across the EU* (Jednotný trh predstavuje 56 miliónov pracovných miest v celej EÚ).

¹⁷ Zamestnanci v spoločnostiach, ktoré vyvážajú služby alebo dodávajú medziprodukty a služby vývoznému sektoru.

¹⁸ Zdroj: *Cross border services in the internal market: an important contribution to economic and social cohesion* (Cezhraničné služby na vnútornom trhu: dôležitý prínos k hospodárskej a sociálnej súdržnosti), štúdia Manuela Fritscha a Dr. Romana Bertenratha (2019), <https://www.eesc.europa.eu/en/our-work/publications-other-work/publications/cross-border-services-internal-market-important-contribution-economic-and-social-cohesion>.

¹⁹ Zdroj: Parson, C. a Smith, A. (2022), *The 'completeness' of the EU Single Market in comparison to the United States* („Úplnosť“ jednotného trhu EÚ v porovnaní so Spojenými štátmi), Single Market Economy Papers, WP7, Úrad pre publikácie Európskej komisie. Pozri aj oddiel 2.4 o tom, ako sa v EÚ riešia neregulačné prekážky prostredníctvom administratívnej spolupráce a digitálnych nástrojov.

Graf č. 2: Obchod s tovarom a službami na jednotnom trhu (1993 – 2021)

Zdroj: Útvary Komisie na základe údajov z Eurostatu. Poznámka: tento graf znázorňuje toky obchodu s tovarom a so službami v EÚ ako podiel na HDP EÚ. Vertikálne bodkované čiary v grafe označujú zmeny rozsahu zohľadňovaných údajov o obchode a HDP na základe počtu členských štátov (napr. v rokoch 2007 – 2012 sa zohľadňuje obchod a HDP za EÚ27, zatiaľ čo v rokoch 2013 – 2019 sa zohľadňuje obchod a HDP za EÚ28). Obchod sa meria na základe priemeru dovozu a vývozu.

Okrem toho je jednotný trh dôležitým nástrojom **finančnej integrácie** v Európe a je nevyhnutný pre hospodársku a menovú úniu. Podnikom uľahčuje získavanie finančných prostriedkov a Európa je vďaka nemu atraktívnejším miestom na investovanie²⁰. Objem priamych zahraničných investícií a portfóliových investícií v rámci EÚ sa za posledné desaťročia neustále zvyšoval, pričom v druhom štvrtroku 2021 bol v porovnaní so začiatkom roka 2002 objem priamych zahraničných investícií takmer päťnásobne vyšší a objem portfóliových investícií štvornásobne vyšší. V rámci akčného plánu únie kapitálových trhov sa plánujú viaceré iniciatívy zamerané na dobudovanie jednotného kapitálového trhu. V rámci únie kapitálových trhov Komisia v decembri 2022 predložila návrh na zníženie byrokracie pre spoločnosti, najmä MSP, ktoré chcú získať finančné prostriedky na burzách, a návrh na riešenie štrukturálnych prekážok harmonizáciou kľúčových aspektov právnych predpisov o platobnej neschopnosti podnikov. Napriek tomu je ešte potrebné veľké úsilie v oblasti integrácie vnútroštátnych kapitálových trhov. Fungovanie jednotného trhu podporujú integrované a dôveryhodné platobné systémy, čím prispievajú ku konkurencieschopnosti EÚ.

²⁰ Zdroj: Európska centrálna banka (2022), *Financial Integration and Structure in the Euro Area* (Finančná integrácia a štruktúra v eurozóne), technická správa, Európska centrálna banka, Frankfurt. Európska komisia (2022), *European Financial Stability and Integration Review* (Preskúmanie európskej finančnej stability a integrácie), pracovný dokument útvarov Komisie, SWD(2022) 93 final, Európska komisia, Brusel.

Významný je aj sociálny prínos jednotného trhu v oblasti zamestnanosti, keďže až 56 miliónov pracovných miest v EÚ závisí od obchodu v rámci EÚ. Počet mobilných pracovníkov v EÚ sa za posledných 30 rokov neustále zvyšoval aj vďaka programom ako EURES²¹ a politikám zameraným na zlepšenie uznávania kvalifikácií a zručností. Model sociálneho trhového hospodárstva EÚ sa opiera o vysoké sociálne štandardy, ktoré podporuje **Európsky pilier sociálnych práv**. Ten podporuje rovnosť príležitostí a prístup na trh práce, spravodlivé pracovné podmienky a sociálnu ochranu, začlenenie a rozmanitosť (napríklad v oblasti vysielania pracovníkov²², rovnováhy medzi pracovným a súkromným životom²³, primeranej minimálnej mzdy²⁴ a transparentnosti miezd). Tento sociálny rámec zasa prispieva k rovnakým podmienkam na jednotnom trhu.

Jednotný trh okrem toho umožnil ďalší rozvoj **sociálneho hospodárstva**, keďže v Európe pôsobí približne 2,8 milióna subjektov sociálneho hospodárstva, ktoré zamestnávajú približne 13,6 milióna ľudí²⁵. Komisia v decembri 2021 prijala akčný plán pre sociálne hospodárstvo²⁶, v ktorom navrhla konkrétne opatrenia, ktoré sa majú vykonať do roku 2030. Tento rok bude prijatý balík opatrení v oblasti sociálneho hospodárstva, ktorý zahŕňa legislatívnu iniciatívu týkajúcu sa cezhraničných činností združení na jednotnom trhu.

Jednotný trh zohral významnú úlohu, pokiaľ ide o umožnenie postupnej vzostupnej **hospodárskej konvergencie** v rámci EÚ v nadväznosti na postupné rozšírenia. Vytvoril totiž rovnaké podmienky pre podniky v celej EÚ, čím spoločnostiam uľahčil cezhraničné podnikanie a zapájanie sa do hospodárskej súťaže za rovnakých podmienok. To podnietilo intenzívnejší cezhraničný obchod a väčšie investície, čo zase prispelo k zvýšeniu hospodárskeho rastu a vytváraniu pracovných miest²⁷. Pre fungovanie jednotného trhu je nevyhnutná sociálna a hospodárska súdržnosť, ako sa uznalo v jeho zakladajúcom akte pred 30 rokmi. Politika súdržnosti podporuje harmonický rozvoj európskych regiónov, pričom im umožňuje prispievať k jednotnému trhu a využívať výhody vyplývajúce z ich účasti na tomto trhu. Rozšírením príležitostí na hospodársku činnosť umožnil jednotný trh krajinám s nižšími príjmami priblížiť sa krajinám s vyššími príjmami a prispieva k vytváraniu väčšieho počtu pracovných miest, čím sa znižuje nezamestnanosť. Jednotný trh **posilnil**

²¹ EURES je európska sieť spolupráce služieb zamestnanosti, ktorej cieľom je uľahčovať voľný pohyb pracovníkov, [EURES \(europa.eu\)](https://eures.europa.eu).

²² Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2018/957 z 28. júna 2018, ktorou sa mení smernica 96/71/ES o vysielaní pracovníkov v rámci poskytovania služieb (Text s významom pre EHP).

²³ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/1158 z 20. júna 2019 o rovnováhe medzi pracovným a súkromným životom rodičov a osôb s opatrovateľskými povinnosťami, ktorou sa zrušuje smernica Rady 2010/18/EÚ.

²⁴ Smernica Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2041 z 19. októbra 2022 o primeraných minimálnych mzdách v Európskej únii.

²⁵ Tento údaj sa vzťahuje na EÚ28. Pozri Európsky hospodársky a sociálny výbor, *Recent evolutions of the Social Economy in the European Union* (Najnovší vývoj v oblasti sociálneho hospodárstva v Európskej únii), Monzon, J. L., a Chaves, R., 2017.

²⁶ Oznámenie Komisie – Budovanie hospodárstva, ktoré pracuje v prospech ľudí: akčný plán pre sociálne hospodárstvo [COM(2021) 778].

²⁷ Zdroj: Parson, C. and Smith, A. (2022), *The 'completeness' of the EU Single Market in comparison to the United States* („Úplnosť“ jednotného trhu EÚ v porovnaní so Spojenými štátmi), Single Market Economy Papers, WP7, Úrad pre publikácie Európskej komisie. Pozri aj oddiel 2.4 o tom, ako sa v EÚ riešia takéto neregulačné prekážky prostredníctvom administratívnej spolupráce a digitálnych nástrojov.

konkurencieschopnosť európskych podnikov²⁸, čo má za následok lepšie výrobky a nižšie ceny pre spotrebiteľov²⁹. Zároveň sa vďaka nemu hodnotové reťazce v EÚ stali vysoko integrovanými a vzájomne prepojenými. Napríklad ekosystém mobility a automobilového priemyslu netvorí len veľké, svetoznáme spoločnosti, ale predovšetkým dodávatelia komponentov, predajné a opravárenské siete, pričom ho tvorí celkovo 1,8 milióna spoločností, z ktorých 99,7 % predstavujú MSP.

Politika hospodárskej súťaže zohráva ústrednú úlohu, pokiaľ ide o udržiavanie riadneho fungovania trhov a riešenie príslušných zlyhaní trhov v Európe. Od vzniku Únie prispieva politika hospodárskej súťaže k posilňovaniu odvetví a zvyšovaniu ich globálnej konkurencieschopnosti a zabezpečuje, aby občania EÚ boli konečnými príjemcami vysoko konkurencieschopného sociálneho trhového hospodárstva. Presadzovanie práva hospodárskej súťaže založené na pravidlách takisto poskytuje právnu istotu a predvídateľnosť všetkým podnikom, ktoré sa snažia čo najlepšie využiť európsky jednotný trh.

2.3. Budovanie rezistencie a odolnosti voči krízam

Kľúčový význam hladko fungujúceho jednotného trhu sa preukázal aj počas nedávneho reťazca kríz. Základné služby, ako sú dodávky energie a vody, poskytovanie zdravotnej starostlivosti, doprava³⁰ a telekomunikácie, sú kľúčové pre zabezpečenie blahobytu ľudí, ako aj pre samotnú reakciu na núdzové situácie. Tieto služby musia zostať funkčné aj počas katastrofy alebo krízy a po nej.

Ak členské štáty konajú individuálne, pričom zatvárajú svoje hranice alebo zavádzajú zákazy vývozu zdravotníckeho vybavenia, obilia alebo surovín v rámci EÚ, celé fungovanie jednotného trhu je pod tlakom, čo ohrozuje priemysel, služby aj odborníkov a v konečnom dôsledku i občanov. Hoci pandémia COVID-19 spočiatku spôsobila nedostatok základných výrobkov a obrovské dopravné zápchy na hraniciach, ktoré bránili voľnému pohybu kritického personálu, jednotný trh v tejto situácii obstál. Keď celosvetový dopyt po rúškach a vakcínach prudko vzrástol, jednotný trh nám pomohol prekonať nedostatok rôznych zdrojov dodávok a kapacít na výrobu tohto tovaru, ktorý sa stal životne dôležitým.

Po počiatočnom období, počas ktorého vnútroštátne orgány jednostranne a nekoordinovane zaviedli prekážky brániace voľnému pohybu tovaru, služieb a osôb, čo hlboko zasiahlo hospodársku činnosť, Komisia s podporou členských štátov pristúpila k ich odstráneniu

²⁸ Za posledných desať rokov výskum a inovácie v širšom zmysle slova prispeli k dvom tretinám rastu produktivity EÚ. Program Horizont Európa a programy, ktoré mu predchádzali, prispeli k vytváraniu a lepšiemu šíreniu excelentných vedomostí a technológií na celom jednotnom trhu. Pozri *Science, Research and Innovation performance of the EU (SRIP) Report 2020* [správa o výsledkoch EÚ v oblasti vedy, výskumu a inovácií (SRIP) za rok 2020]. Z prieskumu Eurobarometra o politike hospodárskej súťaže z októbra 2022 zameraného na občanov a MSP vyplýva, že veľká väčšina respondentov sa domnieva, že hospodárska súťaž podporuje inovácie a umožňuje väčší výber a lepšie ceny. Pozri https://ec.europa.eu/commission/presscorner/detail/sk/ip_22_6374.

²⁹ Konkrétne sa odhaduje, že intervencie týkajúce sa fúzií, kartelov a antitrustovej politiky priniesli spotrebiteľom v rokoch 2012 – 2021 priame úspory vo výške 12 – 21 miliárd EUR ročne (Výročná správa o jednotnom trhu za rok 2023, s. 18).

³⁰ S cieľom posilniť odolnosť dopravy EÚ v čase krízy Komisia prijala oznámenie o pohotovostnom pláne pre dopravu [COM(2022) 211 final]. Pozri aj akčný plán v oblasti vojenskej mobility 2.0: https://defence-industry-space.ec.europa.eu/action-plan-military-mobility-20_en.

prostredníctvom iniciatív, ako napríklad „zelené jazdné pruhy“. EÚ si tak zachovala plne otvorené dodávateľské reťazce so svetom, pričom sa opierala o prosperujúci priemysel, ktorý už desaťročia profituje z jednotného trhu, a spájala sily a kapacity z celej Európy, od veľkých spoločností až po vysoko inovačné a konkurencieschopné MSP.

Z týchto kríz sme si na základe týchto úspechov vyvodili potrebné politické ponaučenia. Komisia zriadila **Úrad pre pripravenosť a reakcie na núdzové zdravotné situácie (HERA)**, ktorého cieľom je lepšie predchádzať cezhraničným núdzovým zdravotným situáciám v budúcnosti, odhaľovať ich a reagovať na ne. Komisia takisto predložila návrh na nový **nástroj núdzovej pomoci pre jednotný trh** s cieľom zaistiť, aby v prípade budúcej krízovej situácie jednotný trh zostal otvorený a spravodlivý a aby naďalej zaisťoval dostupnosť tovaru a služieb, ktoré ľudia a podniky potrebujú najviac. EÚ vo všeobecnosti posilnila svoju pripravenosť na núdzové situácie na všetkých úrovniach prostredníctvom mechanizmu Únie v oblasti civilnej ochrany³¹. Napokon si zabezpečenie odolnosti jednotného trhu vyžaduje koordinovaný prístup na úrovni EÚ v oblasti boja proti rastúcim cezhraničným hrozbám, najmä hrozbám ohrozujúcim kritické sektory a infraštruktúru, ktorý sa vyvíja a uplatňuje v rámci bezpečnostnej únie³².

Odolnosť zvyšuje aj lepšia pripravenosť. Komisia navrhla **systém včasného varovania (monitorovací systém SCAN)**³³ s cieľom zabezpečovať podklady pre príslušné politiky. V rámci tohto systému sa využívajú colné údaje takmer v reálnom čase a skúma sa nezvyčajné kolísanie množstiev a cien s cieľom odhaliť prvé príznaky narušenia dodávateľského reťazca. Medzi ďalšie možné faktory patrí nadmerná koncentrácia určitého dovozu z obmedzených zahraničných zdrojov, existencia globálnych jediných bodov zlyhania pre kritické vstupy, ktoré sú poháňané strategickými závislosťami, alebo náznaky obmedzenej kapacity priemyselnej výroby EÚ. **Akt o čípoch**³⁴ **navrhnutý v roku 2022** pomôže EÚ dosiahnuť vďaka prvotriednemu výskumu vedúce postavenie priemyslu, a to investovaním do európskeho priemyslu a podporou medzinárodných partnerstiev. Návrhom **európskeho aktu o kritických surovinách**³⁵ prijatým zároveň s týmto oznámením sa zase stanoví rámec na zlepšenie prístupu k surovinám v rámci jednotného trhu, zvýšenie európskej kapacity a diverzifikáciu vonkajších zdrojov surovín.

V Priemyselnom pláne v kontexte Zelenej dohody určenom pre vek emisnej neutrálnosti³⁶ sa uvádzajú výzvy, ktorým európsky priemysel v súčasnosti čelí, a preto sa v ňom navrhujú ďalšie opatrenia na podporu emisne neutrálneho priemyslu. V rámci tohto plánu Komisia predložila návrh **aktu o emisne neutrálnom priemysle**³⁷ a prijala **dočasný krízový a prechodný rámec štátnej pomoci**³⁸, v ktorom stanovila ciele, dočasné

³¹ https://civil-protection-humanitarian-aid.ec.europa.eu/what/civil-protection/eu-civil-protection-mechanism_en.

³² [Napríklad smernica o odolnosti kritických subjektov \[smernica \(EÚ\) 2022/2557\]](#).

³³ Pozri monitorovací systém SCAN (*Supply Chain Alert Notification*), ktorý zavádza tento prístup spolu s pilotným použitím pri solárnych fotovoltaických paneloch. https://single-market-economy.ec.europa.eu/publications/scan-supply-chain-alert-notification-monitoring-system_en.

³⁴ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady, ktorým sa zriaďuje rámec opatrení na posilnenie ekosystému polovodičov v Európe (akt o čípoch) [COM(2022) 46 final].

³⁵ COM(2023) 160.

³⁶ COM(2023) 62.

³⁷ COM(2023) 161.

³⁸ [Dočasný krízový a prechodný rámec \(europa.eu\)](#).

a primerané opatrenia na urýchlenie konkurencieschopného prechodu Európy na emisne neutrálne hospodárstvo a ktorým sa zároveň zabráni fragmentácii jednotného trhu. Ako sa oznámilo v Priemyselnom pláne v kontexte Zelenej dohody, Komisia okrem toho do leta 2023 plánuje predložiť návrh na Európsky fond suverenity s cieľom zachovať konkurenčnú výhodu Európy v oblasti kritických a nových technológií, ktoré sú relevantné pre zelenú a digitálnu transformáciu, ako aj chrániť súdržnosť a zachovať integritu jednotného trhu.

2.4. Jednotný trh ako stimulačný faktor a geopolitická výhoda na svetovej scéne

Výhody, ktoré prináša jednotný trh, sú hlavnou zložkou **celkovej prítlačivosti EÚ ako piliera bezpečnosti, stability a otvorených hodnôt**. EÚ predstavuje približne 14 % svetového obchodu s tovarom³⁹. Okrem postupného rozširovania v rokoch 1973 až 2007 sa v 90. rokoch 20. storočia členovia EZVO Island, Lichtenštajnsko a Nórsko rozhodli vytvoriť spoločne s EÚ Európsky hospodársky priestor, čím sa štyri slobody jednotného trhu rozšírili aj na ich krajiny. Mnohé krajiny západného Balkánu a východného susedstva sa chcú v budúcnosti stať členmi Únie a jej jednotného trhu. EÚ je pevne odhodlaná podporovať krajiny západného Balkánu na ich ceste do EÚ.

EÚ okrem toho využíva každú príležitosť na ďalšiu integráciu Ukrajiny do jednotného trhu, napr. pripojením Ukrajiny k elektrickej sieti EÚ, pozastavením dovozných ciel na vývoz z Ukrajiny do EÚ, vytvorením koridorov solidarity na zlepšenie pohybu tovaru a osôb a začlenením Ukrajiny do európskeho priestoru s roamingom za vnútroštátne ceny. Komisia sa spolu s Ukrajinou zameria na odsúhlasené prioritné opatrenia⁴⁰ vrátane opatrení v oblasti verejného obstarávania, normalizácie, priemyselnej spolupráce, technických prekážok obchodu a posudzovania zhody⁴¹ s cieľom lepšie integrovať Ukrajinu do jednotného trhu. Obdobné úsilie sa vynakladá aj na podobnú integráciu Moldavska. EÚ takisto zapája Ukrajinu a ďalšie krajiny Východného partnerstva do viacerých kľúčových programov EÚ, ako je napríklad Program pre jednotný trh⁴².

Okrem toho má jednotný trh aj prezentačnú funkciu a je **geopolitickou pákou**, ktorá posilňuje postavenie a vplyv EÚ vo svete. Je hospodárskym základom medzinárodnej diplomacie EÚ. Vzhľadom na geopolitický vývoj za posledných 30 rokov a zintenzívnenie globálnej hospodárskej súťaže s inými hospodárstvami kontinentálnych rozmerov je tento globálny vplyv kľúčový. Napríklad počas pandémie rýchly vývoj a schvaľovanie vakcín

³⁹ https://european-union.europa.eu/principles-countries-history/key-facts-and-figures/economy_sk.

⁴⁰ Prioritný akčný plán na posilnenie vykonávania prehĺbenej a komplexnej dohody o voľnom obchode medzi EÚ a Ukrajinou.

⁴¹ Komisia v súčasnosti pripravuje podmienky na uzavretie dohody o posudzovaní zhody a uznávaní priemyselných výrobkov s Ukrajinou. Komisia uskutočňuje prípravy aj v prípade Moldavska s cieľom začať rokovania o dohode o posudzovaní zhody a uznávaní priemyselných výrobkov.

⁴² S cieľom posilniť jednotný trh v praxi bol prijatý balík finančných prostriedkov v značnej výške 4,2 miliardy EUR – Program pre jednotný trh – na podporu rôznych opatrení od zlepšenia dohľadu nad trhom až po poskytovanie podpory občanom a podnikom pri riešení problémov, podporu konkurencieschopnosti MSP a zlepšenie bezpečnosti potravín.

v rámci prísneho režimu EÚ pre lieky⁴³ vytvorili priestor na to, aby EÚ mohla poskytovať pomoc pri riešení pandémie COVID-19 v celosvetovom meradle.

Veľkosť a príťažlivosť jednotného trhu EÚ často vedie k tomu, že spoločnosti sa rozhodnú na svoje globálne operácie uplatňovať právne predpisy a normy EÚ. EÚ tak udržateľným rastom, vysokou úrovňou sociálnej ochrany, rešpektovaním súkromia a základných práv⁴⁴ a intenzívnou ochranou životného prostredia a ľudských práv prispieva k celosvetovej prosperite a cieľom udržateľného rozvoja.

V tejto súvislosti je mimoriadnym úspechom európsky **system normalizácie**, pričom osobitnú úlohu zohrávajú harmonizované európske normy, ktoré hospodárskym subjektom umožňujú preukázať dodržiavanie právnych predpisov EÚ na základne jednotnej normy na celom jednotnom trhu. Ako sa uvádza v novej stratégii EÚ v oblasti normalizácie⁴⁵, normy zohrávajú dôležitú úlohu pri digitálnej a zelenej transformácii a môžu EÚ zabezpečiť vedúcu úlohu na svetovej scéne, predovšetkým v súvislosti so strategickými technológiami. Normy môžu ďalej prispieť k inkluzívnejšej spoločnosti tým, že zabezpečia dostupnosť širokej škály výrobkov a služieb každodennej spotreby. Medzinárodné normy okrem toho zohrávajú dôležitú úlohu nielen pri odstraňovaní technických prekážok obchodu, ale aj pri uľahčovaní prístupu na medzinárodný trh pre spoločnosti z EÚ. Vzhľadom na čoraz väčšiu geopolitickú úlohu noriem je väčšia angažovanosť EÚ v procesoch vývoja medzinárodných noriem kľúčová, aj pokiaľ ide o ochranu hodnôt a záujmov EÚ. Komisia preto vedie strategický dialóg s kľúčovými obchodnými partnermi, ako sú USA, Japonsko alebo India.

Jednotný trh umožnil EÚ stať sa obchodnou veľmocou, pričom vytvára príležitosti pre podniky z EÚ v zahraničí, odráža naše pravidlá a hodnoty, prepája EÚ s pólmi rastu na celom svete, zabezpečuje potrebné vstupy a podporuje ostatných pri dosahovaní cieľov v oblasti udržateľnosti. EÚ je hlavným obchodným partnerom 53 krajín sveta, ktoré spolu tvoria 48 % svetového HDP. **Jednotný trh je prostriedkom na zabezpečenie toho, aby otvorenosť EÚ išla ruka v ruke s dodržiavaním pravidiel EÚ**, a to napríklad riešením narušení spôsobených zahraničnými subvenciami⁴⁶, predchádzaním výrobe tovaru s využitím nútenej práce⁴⁷ či postupov neudržateľných z environmentálneho alebo sociálneho hľadiska. Okrem toho je schopnosť EÚ využívať na udržanie medzinárodného poriadku založeného na pravidlách ekonomické nástroje, ako sú sankcie a reštriktívne opatrenia, podmienená dobre fungujúcim jednotným trhom, ktorý zohráva ústrednú úlohu vo svetovom hospodárstve.

⁴³ [COVID-19 vaccines \(Vakcíny proti ochoreniu COVID-19\) | Európska agentúra pre lieky \(europa.eu\)](#).

⁴⁴ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/679 z 27. apríla 2016 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov, ktorým sa zrušuje smernica 95/46/ES (všeobecné nariadenie o ochrane údajov).

⁴⁵ Oznámenie o stratégii EÚ v oblasti normalizácie – Stanovenie globálnych noriem na podporu odolného, zeleného a digitálneho jednotného trhu EÚ [COM(2022) 31].

⁴⁶ Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2560 zo 14. decembra 2022 o zahraničných subvenciách narúšajúcich vnútorný trh.

⁴⁷ Návrh nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o zákaze výrobkov vyrobených s využitím nútenej práce na trhu Únie [COM(2022) 453 final].

3. ĎALŠIE NAPREDOVANIE – SMEROM K ĎALŠEJ INTEGRÁCII JEDNOTNÉHO TRHU

Výročia sú príležitosťou nielen na to, aby sme sa ohliadli za predošlými úspechmi, ale aj na to, aby sme si stanovili očakávania a ciele do budúcnosti. V rýchlo sa meniacom prostredí treba naďalej vyvíjať úsilie o lepšie presadzovanie pravidiel jednotného trhu a o vštepovanie spoločnej zodpovednosti za jednotný trh na úrovni EÚ i na vnútroštátnej úrovni. Ak je to potrebné, pravidlá sa takisto musia naďalej prispôsobovať novým výrobkom, službám a obchodným modelom, ktoré budú prispievať k podnecovaniu zelenej a digitálnej transformácie.

Plne funkčný jednotný trh je nevyhnutným základom dlhodobej konkurencieschopnosti EÚ. V oznámení Komisie o konkurencieschopnosti, ktoré sa uverejňuje súbežne s týmto oznámením⁴⁸, sa stanovujú opatrenia na zabezpečenie predvídateľného, súdržného a zjednodušeného **regulačného rámca priaznivého** pre dlhodobú konkurencieschopnosť, ako aj na zabezpečenie dostupnosti zručností potrebných pre zelenú a digitálnu transformáciu a pre hospodársky rast a na urýchlenie a zlepšenie prístupu k finančným prostriedkom.

V budúcnosti bude Komisia spolupracovať so všetkými úrovňami verejnej správy a všetkými zainteresovanými stranami s cieľom v plnej miere využiť potenciál jednotného trhu tak, aby poskytoval pevný základ pre dlhodobo udržateľnú konkurencieschopnosť. V tejto súvislosti sa toto oznámenie zameriava na dve kľúčové oblasti, v ktorých treba podniknúť ďalšie kroky:

- **presadzovanie existujúcich pravidiel jednotného trhu a odstraňovanie prekážok na úrovni členských štátov**, a to najmä prekážok cezhraničného poskytovania služieb, ako aj v priemyselných ekosystémoch s najväčším potenciálom hospodárskej integrácie (maloobchod, stavebníctvo, cestovný ruch, služby pre podniky a sektor energie z obnoviteľných zdrojov),
- pokračovanie v **podpore ekologického a digitálneho rozmeru jednotného trhu** ako zdroja inovácií, rastu a konkurencieschopnosti.

3.1. Presadzovanie pravidiel jednotného trhu a odstraňovanie prekážok na úrovni členských štátov

Občania a podniky môžu v plnej miere využívať výhody jednotného trhu len vtedy, ak sa pravidlá EÚ správne vykonávajú a presadzujú⁴⁹. Zabezpečenie správneho každodenného vykonávania pravidiel jednotného trhu je spoločnou zodpovednosťou Komisie a členských štátov. Správne uplatňovanie právnych predpisov závisí najmä od práce vnútroštátnych orgánov, ktoré majú zabezpečiť ich plnú účinnosť.

Správna a včasná transpozícia právnych predpisov EÚ má zásadný význam pre zabezpečenie toho, aby právne predpisy týkajúce sa jednotného trhu mali zamýšľané účinky. Priemerný deficit v transpozícii smerníc týkajúcich sa jednotného trhu⁵⁰ v súčasnosti

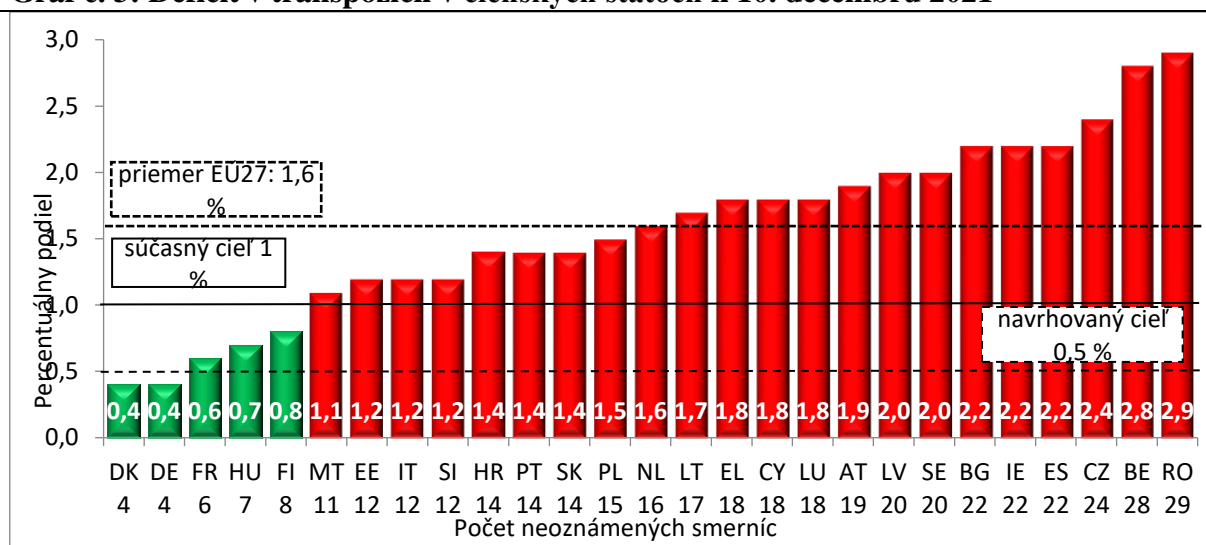
⁴⁸ COM(2023) 168.

⁴⁹ Pozri aj nedávne oznámenie Komisie s názvom Presadzovanie práva EÚ pre Európu, ktorá prináša výsledky [COM(2022) 518 final].

⁵⁰ [Prehľad výsledkov jednotného trhu 2022](#).

presahuje hranicu 1 %, ktorú stanovila Európska rada v marci 2007. Tento dohodnutý cieľ splnilo len päť členských štátov (pozri graf č. 3). Smernice takisto treba správne transponovať a uplatňovať v praxi, pričom osobitnú pozornosť treba venovať otázkam neopodstatneného pridávania povinností nad rámec požiadaviek EÚ (tzv. gold-plating). V tejto súvislosti musia členské štáty značne zlepšiť situáciu (pozri graf č. 4).

Graf č. 3: Deficit v transpozícii v členských štátoch k 10. decembru 2021⁵¹

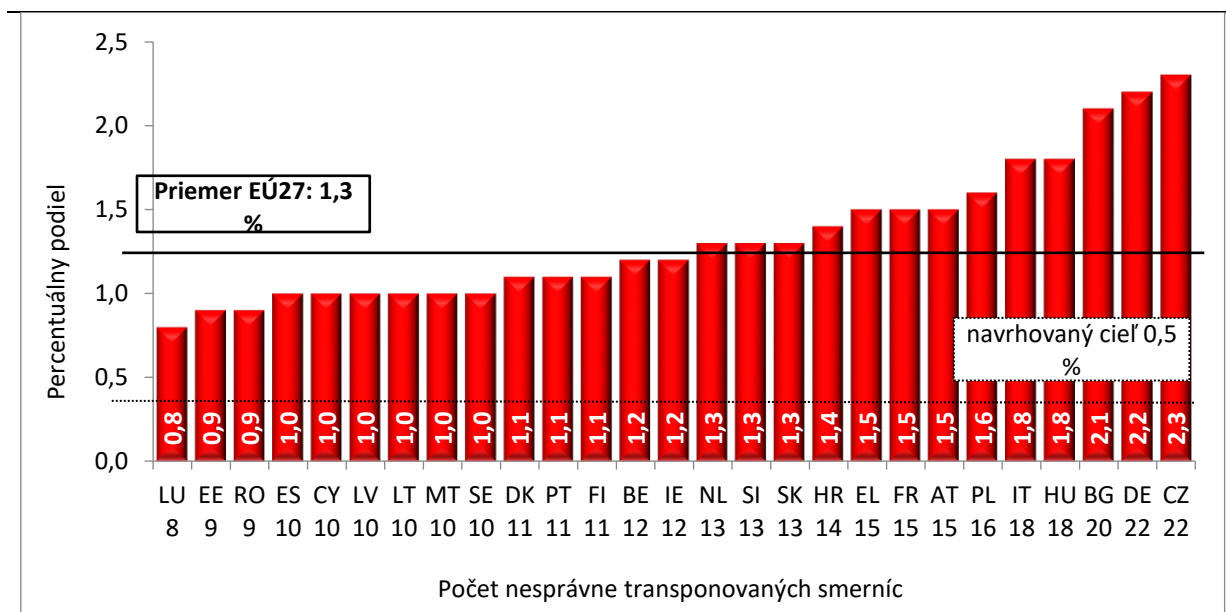
Zdroj: prehľad výsledkov jednotného trhu⁵²

Graf č. 4: Deficit v súlade v členských štátoch k 10. decembru 2021

V tejto analýze sa zohľadňuje 997 smerníc a 5 669 nariadení na zabezpečenie fungovania jednotného trhu, ktoré boli účinné k 1. decembru 2021.

⁵¹ Viac informácií o presadzovaní cieľových deficitov sa nachádza v poznámkach pod čiarou č. 65 až 68.

⁵² [Prehľad výsledkov jednotného trhu 2022](#).

Zdroj: prehľad výsledkov jednotného trhu⁵³

Neexistuje **univerzálny prístup**, ktorý by umožnil plné využitie potenciálu pravidiel jednotného trhu, ale v každom prípade je na úspešné riadenie jednotného trhu potrebná silná kultúra dodržiavania predpisov a duch partnerstva. Komisia je odhodlaná spolupracovať s členskými štátmi na príslušnej úrovni ich verejnej správy v záujme podpory a presadzovania ambiciózneho vykonávania pravidiel jednotného trhu. Okrem spolupráce bude Komisia pokračovať v prísnej politike presadzovania práva, aby sa zabezpečilo, že spoločne dohodnuté pravidlá EÚ budú správne uplatňovať aj všetky členské štáty spoločne.

Komisia uplatňuje **strategický prístup k presadzovaniu práva** a úspešne vykonáva svoj Dlhodobý akčný plán zlepšenia vykonávania a presadzovania pravidiel jednotného trhu z roku 2020⁵⁴, pričom sa zameriava na kritické otázky. Tento plán zahŕňa zabezpečovanie slobody usadiť sa, voľného pohybu tovaru a služieb vrátane mobility odborníkov zameranej na odstránenie nedostatku zručností, zabezpečenie pravidiel verejného obstarávania, ktoré spoločnostiam umožňujú súťažiť na celom jednotnom trhu a ktorými sa zabezpečí efektívne využívanie verejných finančných prostriedkov, riešenie nekalých platobných praktík a oneskorených platieb a presadzovanie európskych noriem v prospech občanov a spoločností.

Vo februári 2023 Komisia prijala 24 rozhodnutí o nesplnení povinnosti s cieľom odstrániť prekážky na jednotnom trhu so službami a uľahčiť činnosť podnikom v EÚ⁵⁵. Vďaka dôslednému presadzovaniu práva zo strany Komisie sa zároveň podarilo uzavrieť 18 prípadov nesplnenia povinnosti v dôsledku skutočných zlepšení na jednotnom trhu so službami.

⁵³ [Prehľad výsledkov jednotného trhu 2022](#).

⁵⁴ Ako je uvedené v prílohe 1: Hodnotenie vykonávania Dlhodobého akčného plánu zlepšenia vykonávania a presadzovania pravidiel jednotného trhu z roku 2020, [Výročná správa o jednotnom trhu z roku 2023](#). Všetky opatrenia Dlhodobého akčného plánu zlepšenia vykonávania a presadzovania pravidiel jednotného trhu boli vykonané alebo začaté.

⁵⁵ [Voľný pohyb služieb: Komisia prijíma opatrenia \(europa.eu\)](#).

Neodôvodnené prekážky vznikajú vtedy, keď sú vnútroštátne právne predpisy v rozpore s pravidlami jednotného trhu alebo keď sa tieto pravidlá na vnútroštátnej úrovni nevykonávajú alebo neuplatňujú úplne alebo dostatočne, a to aj v dôsledku administratívnych postupov vnútroštátnych orgánov. Oslabujú schopnosť podnikov prosperovať, zostať konkurencieschopné a využívať zelenú a digitálnu transformáciu.

Niektoré druhy prekážok sa javia ako pretrvávajúce: podľa informácií poskytovaných podnikmi je 60 % prekážok, s ktorými sa podniky v súčasnosti stretávajú, rovnakého druhu ako pred 20 rokmi⁵⁶. Mnohé z nich sa týkajú **vnútroštátnej regulácie, ako aj administratívnych postupov**, ktoré musia v prvom rade riešiť priamo členské štáty. Medzi prekážky, ktoré potvrdili zainteresované strany, patrí zložitosť vnútroštátnych postupov a nedostatok informácií o nich, neprimerané vnútroštátne požiadavky v oblasti služieb vrátane mobility odborníkov, zaťažujúce administratívne požiadavky na vysielanie pracovníkov a ťažkosti súvisiace so zdaňovaním v cezhraničnom kontexte. Mnohé z týchto prekážok nemožno legislatívne harmonizovať, a preto je hlavným cieľom naďalej znižovať prekážky na vnútroštátnej úrovni. Nástroj technickej podpory pomáha členským štátom zlepšovať verejnú správu a vytvoriť priaznivé podnikateľské prostredie.

Pre hospodárstvo EÚ sú mimoriadne dôležité služby. Tvoria približne 70 % HDP EÚ a 73 % celkovej zamestnanosti. Služby zahŕňajú širokú škálu odvetví a veľa rôznych činností. V niektorých odvetviach funguje voľný pohyb služieb dobre, pretože ho uľahčujú digitálne technológie a harmonizované pravidlá. Iné sú stále prevažne domácimi trhmi, niekedy v dôsledku vnútorných faktorov danej služby (napr. preferencie regionálneho alebo vnútroštátneho trhu). Priestor na väčšiu integráciu služieb existuje v súvislosti s prekážkami, ktoré sú zvyčajne spojené s **vnútroštátnou reguláciou** v oblasti služieb pre podniky, reštriktívnymi požiadavkami na udeľovanie povolení v oblasti maloobchodu, regulačnými a administratívnymi požiadavkami, ktoré komplikujú cezhraničné poskytovanie stavebníckych služieb, a obmedzeniami v oblasti cestovného ruchu, pokiaľ ide o cezhraničné poskytovanie služieb, ako aj o požiadavky na ubytovacie služby.

Posilnená spolupráca medzi členskými štátmi a s Komisiou a výmena informácií, ako aj výmena názorov, a to najmä v Rade pre konkurencieschopnosť, zohrávajú dôležitú úlohu pri účinnom vykonávaní pravidiel jednotného trhu, predchádzaní porušovaniu práva EÚ od samého začiatku a zamedzovaní porušovania práva EÚ.

Práca **pracovnej skupiny pre presadzovanie jednotného trhu (SMET)**⁵⁷ zriadenej v roku 2020 ukázala významnú hodnotu spolupráce medzi členskými štátmi a Komisiou v boji proti konkrétnym prekážkam, s ktorými sa podniky z EÚ stretávajú na jednotnom trhu. Spoločná a intenzívna práca v rámci tohto inovačného fóra sa zameriava na zjednodušenie regulačného rámca a zníženie administratívnych prekážok v konkrétnych oblastiach. V rámci pracovnej skupiny SMET sa členské štáty napríklad dohodli na zjednodušení obmedzení pre odborníkov a podniky, ktoré poskytujú dočasné cezhraničné služby, a na základe

⁵⁶ Pozri [30 years of single market – taking stock and looking ahead \(30 rokov jednotného trhu – bilancia a výhľad do budúcnosti\)](#), Európska komisia 2022.

⁵⁷ https://single-market-economy.ec.europa.eu/news/single-market-task-force-continues-tackle-barriers-single-market-2022-11-29_en.

osvedčených postupov na odstránení predchádzajúcich kontrol kvalifikácií pre 247 povolání a na preskúmaní a zmiernení administratívnych požiadaviek a požiadaviek na dokumenty.

Pracovná skupina SMET okrem toho identifikovala viac ako 80 najpálčivejších prekážok, ktoré bránia plynulému a rýchlemu udeľovaniu povolení na zavádzanie zariadení na výrobu elektriny z veternej a zo slnečnej energie. Vzhľadom na to, že v oblasti výroby energie z obnoviteľných zdrojov pôsobí 50 000 MSP, odstránením týchto prekážok sa uľahčí udržateľný rast. EÚ sa tak stane atraktívnejšou investičnou lokalitou a náležite sa tým doplní návrh aktu o emisne neutrálnom priemysle, ktorého cieľom je uľahčiť a urýchliť investície do projektov zameraných na výrobu emisne neutrálnych technológií s cieľom výrazne zvýšiť výrobu solárnych panelov, veterných turbín a ďalších technológií čistej energie v Európe. Existujúci právny rámec pre udeľovanie povolení na zavádzanie zariadení na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov (založený na smernici o energii z obnoviteľných zdrojov) sa týmto právnym predpisom čoskoro doplní, pokiaľ ide o harmonizovaný právny rámec, ktorý okrem iného zjednoduší udeľovanie povolení pre nové priemyselné zariadenia, ktoré vyrábajú takéto technológie, vrátane projektov s rozmermi gigatovárne. Komisia opätovne zdôrazňuje význam pracovnej skupiny SMET ako nástroja na spoluprácu s členskými štátmi pri riešení prekážok jednotného trhu, a preto sa spolieha na pokračujúce spoločné úsilie zamerané na konkrétne výsledky v tomto rámci.

Aby sme lepšie chápali prekážky, ktorým čelia, je takisto nevyhnutné pokračovať v súčasnej **štruktúrovanej spolupráci so zainteresovanými stranami z podnikateľského prostredia**, a to aj v rámci priemyselného fóra⁵⁸, siete Enterprise Europe Network (EEN), siete vnútroštátnych vyslancov pre MSP a siete klastrov. Toto úsilie bude vychádzať z analytickej práce, ako je výročná správa o jednotnom trhu a výročná správa pracovnej skupiny SMET. **Prehľad výsledkov jednotného trhu** je užitočným nástrojom, pomocou ktorého môžu všetky zainteresované strany porozumieť zostávajúcim prekážkam a navrhnúť opatrenia na ich odstránenie. **Komisia bude dôkladne monitorovať** vybrané ukazovatele z **prehľadu výsledkov jednotného trhu a ďalších relevantných zdrojov týkajúcich sa presadzovania práva a podnikateľského prostredia**, ako sú deficit v transpozícii a deficit v súlade, verejné obstarávanie, oneskorenia platieb zo strany orgánov verejnej moci a dostupnosť digitálnych verejných služieb, ako aj ukazovatele vypracované v rámci odporúčaní reforiem v oblasti odborných služieb.⁵⁹

⁵⁸ Priemyselné fórum združuje členské štáty, podniky všetkých veľkostí, odborové zväzy a občiansku spoločnosť, slúži ako fórum pre zainteresované strany a prezentuje stav európskej konkurencieschopnosti. Fórum sa okrem toho opiera o osobitnú pracovnú skupinu, ktorá je poverená úlohou posúdiť stav jednotného trhu. Ďalej aktívne prispieva k spôsobom transformácie, ktoré zohľadňujú aj regulačné výzvy pre dvojakú transformáciu a odolnosť európskeho priemyslu. Pôsobí nielen ako fórum, ale aj ako zdroj informácií o problémoch, ktorým priemysel v súčasnosti čelí, a o ich riešení. Fórum sa stretáva na plenárnych zasadnutiach dvakrát až trikrát ročne, pričom naposledy zasadalo 7. marca 2023.

⁵⁹ Podľa prehľadu výsledkov jednotného trhu bol posledný výsledok v oblasti poskytovania digitálnych verejných služieb pre podniky veľmi vysoký (približne 80 alebo viac bodov) v prípade dvoch tretín členských štátov. V porovnaní s tým v roku 2022 zaznamenalo 19 z 27 členských štátov väčšie oneskorenia verejných platieb zo strany orgánov verejnej moci než v roku 2019. Z ukazovateľov verejného obstarávania celkovo vyplýva stabilná situácia s miernym zlepšením. Vo viacerých členských štátoch však existuje priestor na ďalší pokrok v oblastiach, ako sú podiel verejných obstarávaní s jediným uchádzačom a podiel priamo zadaných zákaziek. Pokiaľ ide o odborné služby, z prehľadu vyplýva, že v rokoch 2007 až 2021 sa dosiahol len malý

Existujúce nástroje spolupráce by sa mali v plnej miere využívať na ďalšie zlepšenie proaktívneho a praktického riešenia problémov občanov a podnikov na jednotnom trhu vrátane **naliehavých opatrení členských štátov** zameraných na zabezpečenie dostatočných a primeraných ľudských zdrojov vo **vnútroštátnych centrách siete SOLVIT**⁶⁰. Ako mimoriadne účinná pri predchádzaní rozporom s pravidlami jednotného trhu sa ukázala kontrola vnútroštátnych opatrení pred ich prijatím. Sieti SOLVIT sa v roku 2021 podarilo vyriešiť viac ako 2 000 prípadov⁶¹ s priemernou mierou úspešne vyriešených prípadov 87 %.

Z mechanizmu oznamovania podľa **smernice o transparentnosti jednotného trhu (systém oznamovania podľa smernice o transparentnosti jednotného trhu)**⁶² sa stal skutočne preventívny nástroj, ktorý posilňuje dialóg a spoluprácu medzi členskými štátmi a Komisiou v ranom štádiu, napríklad v súvislosti s nízkoemisnou dopravou alebo recykláciou a so znižovaním množstva odpadu.

S cieľom zlepšiť dodržiavanie pravidiel jednotného trhu má Komisia v úmysle **zjednodušiť oznamovacie povinnosti členských štátov zriadením jednotného miesta na podávanie oznámení** o jednotnom trhu. Zatiaľ čo v súčasnosti musia členské štáty na oznamovanie používať rôzne nástroje zavedené na základe rôznych právnych predpisov o jednotnom trhu, jednotné miesto na podávanie oznámení umožní členským štátom finalizovať všetky oznámenia na jednom mieste.

Aj v oblasti služieb Komisia začína prioritný proces, v rámci ktorého sa bude spolu s **členskými štátmi** zaoberať **prekážkami brániacimi voľnému pohybu služieb v priemyselných ekosystémoch s vysokým obsahom služieb**, ktoré nedosiahli svoj plný potenciál v oblasti cezhraničného obchodu. K týmto ekosystémom patria najmä stavebníctvo, maloobchod, cestovný ruch a služby pre podniky.

Mnohé prekážky nevznikli úmyselne – často sú jednoducho výsledkom rôznych postupov, ktoré boli v rôznych členských štátoch vymyslené v rôznom čase, pričom sa zameriavajú na vnútroštátne alebo miestne hľadiská. Nemusia byť v zjavnom rozpore so zmluvou či s harmonizovanými pravidlami. Aj tak však môžu výrazne sťažovať cezhraničné podnikanie. Navyše napriek výhodám, ktoré môže nám všetkým priniesť plynulejšia výmena, môžu praktickým riešeniam stáť v ceste veľké osobné záujmy, iné politicky viditeľnejšie priority a/alebo jednoducho sila zotrvačnosti. Komisia, ktorá koná prostredníctvom svojich právomocí v oblasti presadzovania práva a zvolávania zasadnutí, nemôže byť jediným hlasom záujmov jednotného trhu. Jednotný trh potrebuje aj osobitný hlas v rámci vnútroštátnych verejných správ. Komisia preto navrhuje, aby každý členský štát zriadil osobitný **úrad pre jednotný trh na riešenie prekážok jednotného trhu**. Tento úrad by mal mať vyššie vedenie a primerané zdroje a mal by mať stály mandát na aktívne predkladanie otázok a navrhovanie riešení v rámci vnútroštátneho rozhodovacieho systému⁶³. Táto práca

alebo sa nedosiahol žiadny pokrok, pokiaľ ide o znižovanie regulačných prekážok brániacich prístupu k povolaniam a ich výkonu. Právnické služby sú naďalej najviac chráneným povolaniem na jednotnom trhu.

⁶⁰ [Vnútroštátne SOLVIT centrá – Európska komisia \(europa.eu\)](https://ec.europa.eu/solvit/).

⁶¹ *SOLVIT's Helping Hand in the Single Market: celebrating 20 years* (Pomocná ruka siete SOLVIT na jednotnom trhu: oslava 20. výročia) https://ec.europa.eu/solvit/docs/2022/anniversary_report_web_en.pdf.

⁶² [Smernica o transparentnosti jednotného trhu – EUR-Lex \(europa.eu\)](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ro/TXT/?uri=CELEX:32019L0203).

⁶³ Jeho úloha by sa mala prispôbiť rôznym systémom riadenia, napr. vo federálnych systémoch alebo tam, kde je výrazná decentralizácia.

by dopĺňala nástroje spolupráce, ako sú sieť SOLVIT a pracovná skupina SMET, a mohla by prispieť najmä k riešeniu zostávajúcich prekážok v oblasti služieb.

Mimoriadne dôležité je **predchádzať vzniku nových obchodných prekážok**, a to najmä v sektore služieb, kde schopnosť dosiahnuť väčšiu integráciu na jednotnom trhu obmedzujú rôznorodosť vnútroštátnej regulácie a silné osobné záujmy. Podľa **smernice o službách** sú členské štáty povinné zabezpečiť, aby nové predpisy, ktoré zavádzajú, boli odôvodnené a primerané, najmä pokiaľ ide o obmedzenia, ako sú územné obmedzenia, pravidlá týkajúce sa vlastníctva spoločností alebo pevné sadzby. V smernici o službách sa členským štátom okrem toho ukladá povinnosť oznamovať takéto nové požiadavky Komisii a ostatným členským štátom.

Okrem toho od roku 2020 **smernica o teste proporcionality** poskytuje členským štátom rámec na posúdenie a vysvetlenie toho, prečo sú všetky nové vnútroštátne predpisy nediskriminačné a primerané, ešte pred nadobudnutím ich účinnosti. Vzťahuje sa však len na časť hospodárstva služieb, konkrétne na regulované odborné služby. Komisia má v úmysle spolu s členskými štátmi preskúmať, ako čo najlepšie využiť tento rámec pre služby vo všeobecnosti, a nielen pre povolania. Na tento účel upraví nástroj na oznamovanie podľa smernice o službách a poskytne členským štátom ďalšie ciele usmernenia týkajúce sa uplatňovania týchto kritérií proporcionality. To významne prispeje k lepšej a menej reštriktívnej regulácii a predíde sa tak využívaniu nákladného a zbytočne konfrontačného presadzovania *ex post*.

Veľká skupina členských štátov začala spolupracovať s Komisiou s cieľom dobrovoľne zaviesť **spoločné elektronické vyhlásenie pre vyslaných pracovníkov**⁶⁴. Komisia naliehavo vyzýva všetky členské štáty, aby sa usilovali o dokončenie svojej práce do konca roka 2023.

V záujme lepšieho uplatňovania pravidiel jednotného trhu a ich presadzovania, ako aj splnenia predchádzajúcich záväzkov⁶⁵ je potrebný **obnovený politický záväzok** na všetkých úrovniach. Komisia bude pravidelne **upozorňovať vnútroštátne orgány zodpovedné za jednotný trh na výsledky z prehľadu výsledkov jednotného trhu**, a to najmä v Rade pre konkurencieschopnosť. V rámci tejto diskusie by sa mal posúdiť pokrok v dosahovaní cieľov a mali by sa určiť prípadné ďalšie opatrenia s cieľom zlepšiť výkonnosť členských štátov pri presadzovaní pravidiel jednotného trhu a znižovaní zbytočných a neprimeraných prekážok.

Komisia sa odvoláva na svoju predchádzajúcu výzvu adresovanú členským štátom, aby sa zaviazali obmedziť deficit v transpozícii na 0,5 % pre všetky smernice⁶⁶ a na 0 % v prípade smerníc, ktorých vykonávanie je oneskorené o viac ako dva roky⁶⁷. Komisia takisto odkazuje na svoj predchádzajúci návrh obmedziť deficit v súlade na 0,5 % pre všetky

⁶⁴ Do začiatku roka 2023 a po konzultáciách a štúdiu uskutočniteľnosti sa 20 členských štátov dohodlo, že budú pracovať na spoločnej forme, ako bolo oznámené v aktualizácii priemyselnej stratégie z roku 2021.

⁶⁵ Cieľ dosiahnuť 1 % deficit v transpozícii (percentuálny podiel smerníc jednotného trhu, ktoré ešte neboli úplne oznámené Komisii), ktorý stanovila Európska rada 8. – 9. marca 2007 v Bruseli, a cieľ dosiahnuť 0 % v súvislosti s transpozíciou smerníc, ktorých vykonávanie je oneskorené o viac ako dva roky, ktorý stanovila Európska rada 15. – 16. marca 2002 v Barcelone.

⁶⁶ Cieľ dosiahnuť 0,5 % deficit v transpozícii, ktorý Komisia navrhla v akte o jednotnom trhu (KOM/2011/0206).

⁶⁷ Cieľ dosiahnuť 0 % v súvislosti s transpozíciou smerníc, ktorých vykonávanie je oneskorené o viac ako dva roky, ktorý stanovila Európska rada 15. – 16. marca 2002 v Barcelone.

smernice⁶⁸. Okrem toho Komisia v súvislosti s prípadmi týkajúcimi sa neoznámene transpozičných opatrení navrhla za cieľ stanovenie lehoty 12 mesiacov od zaslania formálnej výzvy do vyriešenia prípadu alebo postúpenia prípadov nesplnenia povinnosti Súdnemu dvoru⁶⁹.

Na základe týchto prvkov **Komisia navrhuje stanoviť konkrétne ciele v oblasti presadzovania** zamerané na **obmedzenie deficitu v transpozícii, ako aj deficitu v súlade na 0,5 %**. Okrem toho navrhuje stanoviť **referenčnú hodnotu pre sieť SOLVIT** s cieľom vyriešiť minimálne 90 % prípadov do 12 mesiacov v každom členskom štáte. Komisia bude takisto informovať o svojich postrehoch o pokroku pri riešení prekážok jednotného trhu v kontexte nástrojov spolupráce, ako je pracovná skupina SMET.

3.2. Pokračovanie v podpore ekologického a digitálneho rozmeru jednotného trhu

Jednotný trh bude mať kľúčový význam pre **zelenú transformáciu a obehové hospodárstvo** EÚ. Na to, aby EÚ mohla dosiahnuť hospodárstvo s nulovými emisiami, si musí udržať vedúce postavenie v oblasti čistých technológií a konkurenčnú výhodu v oblasti dekarbonizácie. Musíme efektívnejšie využívať materiály a iné zdroje a prejsť na obehové hospodárstvo, ktoré zachováva hodnotu materiálov vo výrobkoch a minimalizuje množstvo odpadu. V súčasnosti sa zavádza akčný plán pre obehové hospodárstvo s ambicióznymi cieľmi na podporu zelenej a digitálnej transformácie.

Spoločné pravidlá platné v celej EÚ uľahčia podnikom prijať túto výzvu, a tým dosiahnuť naše ciele, potenciálne aj na celosvetovej úrovni. **Pravidlá ekodizajnu pre udržateľné výrobky** uľahčujú a zvyšujú zhodnocovanie a recykláciu materiálov z výrobkov na konci ich životného cyklu, čím sa minimalizuje produkcia odpadu. **Iniciatíva týkajúca sa pasov výrobkov** umožní spotrebiteľom a prevádzkovateľom jednoduchý prístup k informáciám o súlade výrobkov, ako aj o recyklovanom a recyklovateľnom obsahu vo výrobkoch.

Rámec EÚ pre udržateľné financie ponúka nástroje, ktoré pomáhajú investovať súkromný kapitál do ekologických činností a financovať prechod. Taxonómia EÚ ponúka zoznam udržateľných hospodárskych činností určených pre investorov, ktorí chcú investovať do čistých technológií a udržateľne.

Hoci súčasná koncepcia trhu s elektrinou v EÚ prinášala počas mnohých rokov efektívny, dobre integrovaný trh, ktorý podnecoval zavádzanie obnoviteľných a nízkouhlíkových zdrojov energie a čistých flexibilných technológií, nedávna energetická kríza poukázala na viaceré nedostatky, ktoré vystavili domácnosti a podniky výrazným prudkým nárastom cien, ktoré sa odrazili na ich účtoch za elektrinu. V reakcii na túto krízu EÚ prijala súbor nástrojov pre ceny energií s opatreniami na riešenie vysokých cien (vrátane podpory príjmu, daňových úľav a opatrení na úsporu a skladovanie plynu), ako aj plán REPowerEU s ďalšími opatreniami a finančnými prostriedkami na podporu energetickej účinnosti a obnoviteľných

⁶⁸ Cieľ dosiahnuť 0,5 % deficit v súlade, ktorý Komisia navrhla v akte o jednotnom trhu (KOM/2011/0206).

⁶⁹ Oznámenie Komisie – Právo EÚ: Lepšie výsledky pomocou lepšieho uplatňovania práva (C/2016/8600).

zdrojov energie s cieľom znížiť závislosť od ruských fosílnych palív. Komisia navrhla reformu koncepcie trhu s elektrinou⁷⁰.

Digitalizácia je všadeprítomná a je súčasťou nášho každodenného života. Je kľúčovou hnacou silou konkurencieschopnosti Únie, prosperity a blahobytu našich spoločností. Na základe **aktu o digitálnych službách a aktu o digitálnych trhoch** sa Komisii udeľujú nové priame, vyšetrovacie a vykonávacie právomoci, ktoré už poznáme z iných oblastí, napríklad z oblasti práva hospodárskej súťaže alebo finančnej regulácie. Komisia je odhodlaná prijať všetky potrebné vyšetrovacie a vykonávacie opatrenia a využiť svoje právomoci v oblasti dohľadu voči veľmi veľkým online platformám a veľmi veľkým internetovým vyhľadávateľom, ako aj strážcom prístupu, ak si neplnia svoje povinnosti vyplývajúce z aktu o digitálnych službách a aktu o digitálnych trhoch.

Európania na celom jednotnom trhu potrebujú prístup k **spol'ahlivému, rýchlemu a bezpečnému pripojeniu** v celej Únii, čím sa zabezpečí, aby všetky kritické infraštruktúry v EÚ vrátane elektronických komunikácií a digitálnych infraštruktúr boli vysoko zabezpečené. Súbežne s návrhom **aktu o gigabitovej infraštruktúre**, prijatým 23. februára, Komisia začala rozsiahle prieskumné konzultácie o budúcnosti sektora pripojiteľnosti. V rámci tejto konzultácie sa takisto skúma, ako môžeme **smerovať k skutočnému jednotnému trhu elektronických komunikácií**. To by v konečnom dôsledku prinieslo výhody občanom tým, že by sa im poskytli lepšie a cenovo dostupnejšie telekomunikačné služby.

Cieľom európskej dátovej stratégie z roku 2020 je vytvoriť skutočný jednotný trh s údajmi, na ktorom sa budú plne dodržiavať európske pravidlá ochrany súkromia a údajov a na ktorom bude vládnuť právna jasnosť o tom, kto a za akých podmienok môže získať prístup k údajom a používať ich. Komisia vo februári 2022 predložila návrh aktu o údajoch s cieľom stanoviť základný rámec na zabezpečenie spravodlivosti v digitálnom prostredí, stimulovať konkurencieschopný trh s údajmi, otvoriť príležitosti pre inovácie založené na údajoch a zabezpečiť všetkým jednoduchší prístup k údajom. Tento všeobecný rámec sa podporí vytvorením a prepojením **spoločných európskych dátových priestorov** v strategických odvetviach a oblastiach verejného záujmu.

Súbežne s uverejnením tohto oznámenia **Komisia spúšťa dátový priestor verejného obstarávania**⁷¹, ktorým sa zabezpečia dostupnejšie a kvalitnejšie údaje o verejných zákazkách, ktorých hodnota predstavuje približne 2 miliardy EUR (takmer 13,6 % HDP EÚ)⁷². Týmto dátovým priestorom sa vytvoria rovnaké podmienky pre podniky, ktoré predkladajú ponuky v rámci projektov verejného obstarávania kdekoli v EÚ. Tento nástroj bude obzvlášť užitočný pre MSP. Verejným obstarávateľom a podnikom pomôže zlepšiť ich stratégie v oblasti investícií a predkladania ponúk a zabezpečí väčšiu transparentnosť a lepší pomer medzi kvalitou a cenou pre všetky zainteresované strany.

⁷⁰ COM(2023) 148 final.

⁷¹ C(2023) 1696.

⁷² K dnešnému dňu je na jednom mieste, v databáze EÚ Tenders Electronic Daily (TED), k dispozícii a na vyhľadávanie na účely analýzy len malý zlomok údajov, a to len z 20 % všetkých verejných súťaží. Na druhej strane je 80 % údajov roztrúsených v rôznych formátoch a vo viacerých systémoch vo všetkých členských štátoch.

Navrhovaný **európsky priestor pre údaje týkajúce sa zdravia** nielenže posilní postavenie jednotlivých pacientov, ale umožní aj výskum a inovácie v oblasti zdravotníctva v európskom meradle⁷³. Treba riešiť aj nadmernú fragmentáciu jednotného trhu s liekmi, aby sa uľahčil obeh liekov v prospech pacientov v EÚ.

Po desaťročiach diskusií sa v júni 2023 konečne stane realitou jednotný patent. Ide o **dlho očakávané prehĺbenie jednotného trhu s technológiami**. Patenty sú najvplyvnejším právom duševného vlastníctva, ktoré je rozhodujúce pre investície do digitálnej transformácie. Zo simulácií vyplýva, že jednotný patent by mohol priniesť nárast priamych zahraničných investícií do EÚ o 1,8 miliardy EUR ročne⁷⁴. Súbežne s jednotným patentom sa uskutoční reforma patentov nevyhnutných pre normu, v rámci ktorej sa **stanovia globálne licenčné normy** tak, aby sa maximalizovali investície do výskumu a vývoja zo strany majiteľov patentov nevyhnutných pre normu, ako aj subjektov, ktoré patenty EÚ nevyhnutné pre normu využívajú v praxi.

Digitalizácia čoraz viac uľahčuje občanom cezhraničné uplatňovanie ich práv v oblasti sociálneho zabezpečenia. Komisia v priebehu roka 2023 predloží iniciatívu týkajúcu sa **digitalizácie koordinácie sociálneho zabezpečenia** v súvislosti s prácou na pilotnom projekte európskeho preukazu sociálneho zabezpečenia⁷⁵. V rámci iniciatívy sa predstaví, ako digitalizácia v tejto oblasti uľahčuje uplatňovanie práv občanov týkajúcich sa sociálneho zabezpečenia v celej Európe, a tým podporuje voľný pohyb osôb a mobilitu pracovnej sily. Opíše sa v rámci nej pokrok v oblasti digitalizácie sociálneho zabezpečenia, hlavné výzvy a príležitosti, prepojenia s inými digitálnymi iniciatívami a stanovia sa jasné míľniky do roku 2030, čím sa podporí dlhodobejšia vízia Komisie týkajúca sa interoperabilnejších a prepojenejších systémov sociálneho zabezpečenia.

EÚ zohráva aktívnu úlohu aj v oblasti daňových politík s cieľom riešiť narušenia a zabezpečiť riadne fungovanie jednotného trhu. Napríklad návrh týkajúci sa **DPH v digitálnom veku**⁷⁶ významne prispeje k posilneniu jednotného trhu ďalším zjednodušením povinností obchodníkov, najmä malých a stredných podnikov, v oblasti DPH a navrhnutím požiadavky na digitálne vykazovanie, ktorým sa predíde ďalšej fragmentácii v EÚ. V rámci iniciatívy Podnikanie v Európe: Rámec pre zdaňovanie príjmov (BEFIT), ktorá sa v súčasnosti pripravuje, sa v EÚ zavedie jednotný súbor pravidiel pre daň z príjmov právnických osôb, čím sa vytvorí jednotný prístup k zdaňovaniu podnikov v celej EÚ.

Komisia okrem toho pripravuje ambicióznou **reformu colnej únie**, ktorá ešte viac posilní spoluprácu medzi colnými orgánmi a orgánmi dohľadu nad trhom, a to prostredníctvom centralizovanej analýzy údajov z oblasti riadenia rizík a komplexnejšej a štruktúrovanejšej výmeny údajov z viacerých zdrojov. Pre podniky EÚ, ktoré chcú prosperovať v prostredí

⁷³ [Európsky priestor pre údaje týkajúce sa zdravia \(europa.eu\)](https://europa.eu/europa/en/european-territorial-cooperation/european-territorial-cooperation).

⁷⁴ <https://www.epo.org/service-support/publications.html?pubid=162#tab3>.

⁷⁵ Tento preukaz dopĺňa systém elektronickej výmeny informácií o sociálnom zabezpečení (EESSI), ktorý umožňuje komunikačnú výmenu medzi orgánmi, tým, že uľahčuje interakciu a komunikačnú výmenu medzi mobilnými občanmi, inštitúciami sociálneho zabezpečenia a ďalšími relevantnými orgánmi verejnej správy (napr. inšpektorátmi práce a poskytovateľmi zdravotnej starostlivosti), čím umožňuje overovanie nárokov na sociálne zabezpečenie v reálnom čase, a to aj tým subjektom, ktoré nemajú prístup do systému EESSI.

⁷⁶ Pozri COM(2022) 701 final.

https://taxation-customs.ec.europa.eu/taxation-1/value-added-tax-vat/vat-digital-age_en.

nových geopolitických výziev a udržať svoje výrobné zariadenia na jednotnom trhu, je mimoriadne dôležité zachovať jeho integritu a rovnaké podmienky, ako majú výrobcovia z tretích krajín. Kľúčovým cieľom colnej reformy je preto efektívnejšie a účinnejšie presadzovanie pravidiel EÚ na vonkajších hraniciach vrátane zákazov a obmedzení⁷⁷.

Úspešný prechod na zelené a digitálne hospodárstvo si vyžaduje pracovnú silu s potrebným vzdelaním a zručnosťami. Už dnes 77 % spoločností uvádza, že má problém nájsť zamestnancov s potrebnými zručnosťami⁷⁸. Kľúčovým nástrojom na zabezpečenie prístupu podnikov k zručnostiam vtedy, keď ich potrebujú, a tam, kde ich potrebujú, je **system pracovnej mobility EÚ**, ktorý od roku 1997 umožnil už 800 000 ľuďom vykonávať svoje povolanie v inom členskom štáte. Od roku 2013 sa zavedením **európskeho profesijného preukazu a spoločnej skúšky odbornej prípravy** uľahčila mobilita, no len v obmedzenom počte povolanií. S cieľom využiť tento potenciál a urýchliť a uľahčiť uznávanie odborných kvalifikácií v iných členských štátoch pre väčší počet ľudí Komisia spolu s členskými štátmi preskúma možnosť rozsiahlejšieho využívania týchto a podobných nástrojov. Komisia okrem toho v roku 2023 predloží **návrh na uľahčenie uznávania kvalifikácií štátnych príslušníkov tretích krajín** s cieľom zatriktívniť jednotný trh pre talenty a kvalifikovaných pracovníkov z krajín mimo EÚ. Komisia takisto pilotne otestuje európske osvedčenie o digitálnych zručnostiach s cieľom zabezpečiť minimálnu úroveň kvality digitálnych zručností a zvyšovanie kvalifikácie a ich uznávanie v celej EÚ. Zároveň do roku 2025 dobudujeme európsky vzdelávací priestor, ktorý ďalej obohatí digitálny a ekologický rozmer vzdelávacích systémov členských štátov, umožní študentom a učiteľom prácu na celom jednotnom trhu a uľahčí spoluprácu výskumných pracovníkov a univerzít.

* * *

4. ZÁVERY

Jednotný trh prináša výhody občanom, podnikom a EÚ ako celku z hospodárskeho, sociálneho a geopolitického hľadiska. Hoci sú tieto výhody nesporné, treba pokračovať v ďalšom spoločnom úsilí s cieľom **skúmať a nájsť riešenia**, ako ďalej zužitkovať potenciál, ktorý je ešte stále nevyužitý. Jednotný trh sa bude musieť aj naďalej **prispôbovať novej realite** geopolitického prostredia, technologickému vývoju, zelenej a digitálnej transformácii a potrebe zvýšiť dlhodobú konkurencieschopnosť a produktivitu EÚ.

⁷⁷ Ďalším príkladom posilnenej spolupráce colných orgánov a orgánov dohľadu nad trhom je nedávno schválené prostredie centrálného elektronického priečinka EÚ pre colníctvo, ktoré umožňuje prepojenie vnútroštátnych colných systémov. Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2022/2399 z 23. novembra 2022, ktorým sa zriaďuje prostredie centrálného elektronického priečinka Európskej únie pre colníctvo a ktorým sa mení nariadenie (EÚ) č. 952/2013 (Ú. v. EÚ L 317, 9.12.2022, s. 1).

⁷⁸ [Výročná správa o jednotnom trhu za rok 2023](#), s. 23.

Vytvorenie jednotného trhu pred tridsiatimi rokmi bolo výsledkom spoločného úsilia. **Pri pohľade do budúcnosti** musíme naďalej maximalizovať výhody jednotného trhu v kontexte tejto novej reality. Po prvé sa treba znovu zamerať na odstraňovanie prekážok v oblastiach, ktoré sú najdôležitejšie pre celé hospodárstvo, ako sú služby, kapitálové trhy, trhy s energiou, digitálne a dátové trhy. Po druhé sa činnosti v oblasti presadzovania práva musia zamerať na oblasti s najväčším nevyužitým potenciálom, ako sú služby pre podniky, maloobchod, stavebníctvo a cestovný ruch. Po tretie sú na riešenie nedostatkov súvisiacich s transpozíciou a vykonávaním pravidiel EÚ, znižovaním administratívnych prekážok a zlepšovaním podnikateľského prostredia potrebné jasné referenčné hodnoty.

Komisia bude monitorovať pokrok na základe prehľadu výsledkov jednotného trhu a iných relevantných zdrojov týkajúcich sa presadzovania práva a podnikateľského prostredia, ako aj pokrok v rámci siete SOLVIT a nástrojov spolupráce, ako je SMET.

Na základe prvkov uvedených v predchádzajúcom texte budú správy Komisie o pokroku v **presadzovaní práva a vykonávaní pravidiel jednotného trhu** a o **riešení prekážok jednotného trhu** slúžiť ako podklad pre **diskusie v Rade a Európskej rade**. Hlavy štátov a predsedovia vlád sa vyzývajú, aby každoročne diskutovali o príslušnom vývoji na jarnom zasadnutí Európskej rady.

To všetko si bude vyžadovať **spoločné úsilie všetkých aktérov** – Európskeho parlamentu, členských štátov, Komisie, ako aj podnikov, malých a stredných podnikov a organizácií občianskej spoločnosti –, z ktorých každý si bude plniť svoju úlohu.

Komisia vyzýva vedúcich predstaviteľov, vlády, zákonodarcov a sociálnych partnerov, aby tohtoročné výročie jednotného trhu využili ako **príležitosť na zdvojnásobenie úsilia o to, aby jednotný trh naďalej prinášal ľuďom a podnikom výsledky a aby boli tieto výsledky čoraz lepšie**. Treba neustále uvažovať o tom, ako pokračovať v budovaní jednotného trhu počas ďalších 30 rokov.